

NORGES HØYESTERETT

Den 18. januar 2007 avsa Høyesterett dom i

HR-2007-00130-A, (sak nr. 2006/1747), straffesak, anke,

A (advokat Erik Keiserud)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Per Morten Schjetne)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stabel:** Saken gjelder straffutmåling der en lettere psykisk utviklingshemmet mann på 41 år ved en anledning hadde seksuell omgang likestilt med samleie med en jente på 13 år og elleve måneder. Spørsmålet er om straffen bør settes under minstestrafen på to år, jf. straffeloven § 56 bokstav c og § 59 annet ledd.
- (2) Fosen tingrett avsa 18. mai 2006 dom med slik domsslutning:

”1. A, født 25.08.1963, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195, første ledd, annet straffalternativ, jf. § 206 til fengsel i 2 – to – år, hvorav 10 – ti – måneder gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år jf. straffeloven §§ 52–54.

Varetekt kommer til fradrag med 2 – to – dager.”
- (3) Han ble også dømt til å betale oppreisningserstatning med 35 000 kroner til fornærmede.
- (4) A anket over straffutmålingen til Frostating lagmannsrett, som forkastet anken ved kjennelse 23. oktober 2006.
- (5) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen. Han gjør gjeldende at straffen er for streng. Det bør tas større hensyn til hans tilståelse, og til at han har diagnosen lettere psykisk utviklingshemmet, jf. straffeloven § 59 annet ledd og § 56 bokstav c.

(6) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*

(7) A er en 43 år gammel tidligere ustraffet mann. Han er kjent skyldig i ett tilfelle av seksuell omgang med en jente som på gjerningstidspunktet var 13 år og elleve måneder. Den seksuelle omgangen besto dels i at han førte sin penis inn i hennes munn, som etter straffeloven § 206 er likestilt med samleie, og dels i at han slikket hennes kjønnsorgan. Forholdet fant sted i hans daværende bopel på gården han arbeidet, der fornærmede B var plassert i fosterhjem. Tingretten har beskrevet dette slik:

”24.01.2005, på vei til en venninne, stakk B innom As bopel for å bomme røyk og låne telefonen hans. A satt og koste seg med en Baileys. Det ble til at B også ble tilbudt et glass. Samtalen fikk etter hvert en mer seksuell tone. Retten legger til grunn at fornærmede nærmest på fleip spurte A om han ikke hadde en pornofilm, hvorpå han satte i gang en slik film. I følge B var det en film med oralsex. A spurte deretter B om hun ville være med opp på loftet, hvilket hun sa seg villig til. Det ble ikke sagt noe mellom de to om hva de skulle gjøre på loftet. I følge A skal B ha gitt uttrykk for at hun ville ”bli pult”. B har i retten sterkt benektet at hun skulle ha vært den som tok initiativet eller at hun skulle ha sagt at hun ville ”bli pult”. Men i følge fornærmede kunne det imidlertid godt være slik at tiltalte spurte henne om hun turde dette. Retten legger til grunn at de begge etter relativ kort tid havnet på soverommet til A i annen etasje og at fornærmede frivillig gikk dit opp. De kledte begge av seg selv. I sengen til A ba han fornærmede om å suge hans penis, hvilket hun gjorde. Retten legger til grunn at A fikk utløsning, men at dette ikke skjedde i Bs munn, men ut over hans egen mage. A slikket/sugde deretter Bs kjønnsorgan. Det hele varte i følge B kort tid, kanskje i 15 – 20 minutter. B kledde deretter fort på seg og dro rett til sin venninne. Da hun kom dit ble hun dårlig og kastet opp.”

(8) Tingretten har, med tilslutning av lagmannsretten, beskrevet handlingen som tilfeldig og situasjonsbestemt. Jeg er enig i dette, men finner likevel at det dreier seg om et alvorlig forhold. Jeg viser særlig til den store aldersforskjellen mellom A og B, og til at han forut for handlingen tilbød henne alkohol. Spørsmålet er om det likevel er spesielle omstendigheter i saken som gir grunn til å gå under den minstestraff på to år som ellers gjelder ved overtredelser av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ.

(9) A har innrømmet de faktiske forholdene, men har ikke erkjent å ha forstått at B var under 14 år. Det dreier seg like fullt om en uforbeholden tilståelse som skal tas i betraktning etter straffeloven § 59 annet ledd, jf. Rt. 2006 side 809 premiss 19. Tilståelsen kom imidlertid først nesten ett år etter handlingen, og da på grunnlag av en medisinsk undersøkelse av A etter nye opplysninger fra B om spesielle kjennetegn på hans genitalia. Tilståelsen må derfor tillegges begrenset vekt ved straffutmålingen.

(10) Det foreligger en rekke høyesterettsavgjørelser om betydningen av tilståelse ved overtredelser av straffeloven §§ 192 og 195, som begge etter lovendringen 11. august 2000 har en minstestraff på to år. Strafferabatten har vært gitt i form av at en del av minstestrafen er gjort betinget, jf. eksempelvis Rt. 2004 side 755 og Rt. 2005 side 559. Det er på det rene at straffeloven § 59 annet ledd annet punktum gir adgang til å gå under minstestrafen. Når forholdene ligger til rette for det, kan jeg ikke se at tungtveiende grunner taler mot å idømme en ubetinget fengselsstraff lavere enn to år når det foreligger formildende omstendigheter av betydning.

(11) I vår sak har tilståelsen alene ikke en slik kvalitet at det for meg ville vært aktuelt å gå under minstestrafen på to år. Saken er imidlertid spesiell ved at også straffeloven § 56 bokstav c kommer til anvendelse. Etter bestemmelsens annet alternativ kan retten sette

straffen under det bestemte lavmålet og til en mildere straffart, når lovbrysterer på handlingstiden var lettere psykisk utviklingshemmet. Både tingretten og lagmannsretten fant at § 56 bokstav c kom til anvendelse. For lagmannsretten forelå en rettspsykiatrisk erklæring fra to sakkyndige, som begge konkluderte med at A går inn under diagnosen F70 Lett psykisk utviklingshemming med total IQ 71, i henhold til standarden ICD-10. Jeg legger dette til grunn for min vurdering.

- (12) Det er ikke noe krav om årsakssammenheng mellom den psykiske tilstanden og handlingen. Spørsmålet om årsakssammenheng er likevel av betydning for den skjønsmessige avveiningen etter straffeloven § 56 bokstav c. Jeg viser til det som er sagt om bestemmelsens første alternativ i Rt. 2004 side 1324 premiss 25, som må få tilsvarende anvendelse her. Som anført av aktor for Høyesterett, kan det ikke ses bort fra muligheten for at det i vår sak har vært slik årsakssammenheng, og jeg legger ut fra en bevisbyrdevurdering dette til grunn.
- (13) Ved den konkrete avveiningen av hvilken betydning As psykiske tilstand skal tillegges, legger jeg særlig vekt på at det dreier seg om en overtredelse av straffeloven § 195, der aldersforskjellen mellom domfelte og fornærmede vil være et viktig straffutmålingsmoment. Det må da ha betydning at domfeltes mentale alder nærmer seg fornærmedes. Dette forhold, kombinert med tilståelsen, gjør at jeg finner det riktig å gå under minstestrafen i straffeloven § 195 første ledd annet punktum. Hensett til forholdets alvorlige karakter, anser jeg at straffen bør settes til fengsel i elleve måneder. Slik saken ligger an kan jeg ikke se at noen del av fengselsstraffen bør gjøres betinget.
- (14) Varetektsfradraget på to dager blir stående.
- (15) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til ubetinget fengsel i 11 – elleve – måneder med fradrag av 2 – to – dager for varetekt.

- (16) Kst. dommer **Sverdrup:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (18) Dommer **Rieber-Mohn:** Likeså.
- (19) Dommer **Stang Lund:** Likeså.

(20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til ubetinget fengsel i 11 – elleve – måneder med fradrag av 2 – to – dager for varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: